

Latweefch u Awises.

Nr. 2. Zettortdeena 14ta Janwar 1843.

Kà saderr gaifma ar tumfib u kohpâ?
(Peelikums pee ta stahsta Latweefch u awises Nr. 42, 43, 44. p. g.)
(Skattes Nr. 1.)

7) Kad dauds schurkas un pelles rahdotees, tad tas fihnejotees us to, ka usnahfschvht kahda swescha tauta, woi pats karsch. (Tas gan teesa, jo paschas tahs schurkas woi pelles irr ta swescha tauta. Un kad to par dauds irr, tad mehs nemmam rungas, slohtas un schkehpus rohkâ un fittam tahs kâ patikdami; reds, tas irr tas karsch. No zitta farra lai Deewos muhs pasarga; jo meers barro, bet nemeers pohsta.)

8) Zuhka, kas ne peenemmahs augumâ effoht apburta. Teesa gan, bet schi burwiba buhtu drihs ahrstejama, ja tu to saprastu un wihschotu. Tee burwi naw nekas zits, kâ tee flinki kohveji, zaun kurra palaidnibu un flinkumu taws lohpinsch nihfst nibkdams, ne dabbudams sawu peederrigu teesu wehderâ un mirkdams lihds azim suhdös.

9) Kad saklis pahr zellu pahrsfreij, tad tas effoht us nelaimi. Rabbi gan buhtu, kad winsch teescham tawa fukaa buhtu frehjis. Un ta nelaime irr schi, ka tu mahnu-tizzigs buhdams, no winna fabihdees un no sawa zetta atpakkal greezes, un ta sawas darrischanas, fewim par stahdi pamett neisdarritas.

10) Kad maiisi pahrgreesch tad papreeksch 3 frusti jawelkohf wirfu, lai ta maize ilgaki pataupahs. Comehr, — taifnibu sakfoht — gan ilgaki ta ne paliks wessela, kâ ween tann brihtinâ, kad tohs frustus welz. (Bet labbi tew tad, kad tu tohs frustus welkohf dohma us to frustâ fistu, kas fazzija: „Tas zilweks ne dsihwo no maises ween.“ Un: „Ta Deewa walstiba naw ehdeens un dschreens.“ Tad ta irr, tad welz sawus frustus wessels ik reises, kad maiisi grees,

tad tu jaw ne kad bes apdohma to ne ee-rihfi, kâ zits, kas tik us to ween dohma sawu wehderu apmeerinaht. Bet woi tu arr to sunni,zik dasch-fahrtigas maises irr pasaulé? Tè tewim zittas peeminneschu, tahs zittas atminneht lausi pats sawu galwinu un to labbakü fewim iswehle. Tahs irr deedelneka maise, kahsu-maise, assaru-maise, swescha maise, behdu-maise, scheblastibas maise u. t. j. pr. Deews lai svehti sawu kummosu!)

11) Kad kahds behrns gulf us mirschamu un kad tad kahds no fuhineem nahkoht winnu apmekleht, tad winsch weeglaki mirstoht. Schahds eeraddums gan buhtu derrigs. Tapehz, kad tew kahds frusta-behrns kaimiads slim, tad, no Deewa pusses, ej to apmekleht. At to eepreezinasi tapatt to slimmu, kâ arri winna wezzakus. (Ja redsi, ka winsch mirs, tad eepreezini winnu un winna tuwakus un luhds Deewu par winneem. Tas wiss palihds woi weeglaki, nemitt woi atwesselotees.)

12) Daschureis zetta-wihri teekoht no launa garra apkahrt wadditi. Tas noteek ihpaschi tad, kad zetta-wihrs frohgâ, woi no frohga eet. Brandwihna glahse pateesi miht sawads gars, kas drihs paleek par launu garru. Un kad jaw schis tew teek par kakla-kungu, tad winsch tewi wadda frustam, schkehrschem; winsch wedd tewi uhdeni, kad tu schkeeti pa sausu semmi staigaht: winsch tewi wadda us leeku zellu, kad tu schkeeti pa to rikti gu staigaht. Schis launais gars tik drihs no tawas galwas ne eet ahrâ, kad tas jaw weenreis tur eelihdis; ihpaschi tad winsch sahf warreni pahr tewi waldiht, kad tu, schubpa un meeles-tappa buhdams, par gohda-wihru zildees.)

13) Kas naftslaikâ speegeli skattotees, tam is speegela wels pretti skattotees. Brihnumis! Kamehr es pamohdees, arween esmu dsirdejis,

ka muhsfu laikds wels neweenam redsigi ne parahdotees. (Bet klauf, fo laudis te melsch. Nu, kas jaw tahds ners, kam ne peeteek par deenu tahdu neleescha ammatu dsift, ar fo maissi ne nopolna, tam gan warr notift, ka wels winnam pretti is winna pascha seijas skattahs, un prohi. tas lepyibas weis. Eij ahrâ, tu neschkibsts gars!)

14) Kad behrns lehti ne warr eemahzitees runnah, tad tam jadodhdoft ublaga maiise ebst. Pats pasihstu weenu gluschi mehmu zilweku, kas sawâ muhschâ zittu maises kummosi naw ehdis, kâ ubbaqa maiise ween; jo winna mahte ne wihschoja zittadu nopolniht. Nu, kâ tad ar to irr? Puika wehl fcto baltu deenu irr tik mehms, kâ siros un tik slinks, kâ wehrsits, jeb kâ winna mahte. (Nu tad schi gudriba gan buhs neeki un melli ween? Ne truhfst arri vateesiba. Prohti: kad taws behrns ne warr skaidri runnah, tad, zik ween tew wattas, raddini winnu runnah. Ide dohd winnam maiise pirms, kamehr winsch to labbi isluhdsahs; un jo ilgak tu winnam liksi pehz maises lubatees, jo wairak ta maiise paliks par ubbaga maiise. Un redseki, ka tas palibdsehs.)

15) Kad nosprahguschu lohpu no mahjas is-wedd, tad ne waijagoht, tam pakkal skattitees; jo kad pakkal skattotees, tad ihsâ laikâ atkal kahds lohps sprahgstoht. (Sinnams, ne skattitees tam lohpam pakkal, nedz arri wirsi, ka tew naw jarau. Alfaras tew geld us zittu labbaku wihsli leetâ likt. Labbak skattitees us aug-fchu, nopyuhtees un fakkis: „Las Kungs irr dewis, tas Kungs irr nehmis ic.“ Efti tad arri usmannigaks us farveem zitteem lohpeem un kohptohs jo labbi, tad — Deews dohd! — leelaka skahde wairs ne notiks.)

16) Kad slimneeks assaras raud, tad winsch ne mirstoht wiss tanni slimmiba. (Sinnams, kas diki slims, tam wiss weenalga, kas ap winnu noteek; winsch ne prezajahs ar preezigeem un ne raud ar raudadameem. Bet kas, slims buhdams, wehl warr raudaht, tam assinis wehl wesselas un tahds, kad Deews gribb, drihs at-

spirgst. (Kad manna mahte, — Deews meelo winnas dwehfeli! — us mirschani gulleja, ak, fo tad mehs behrni lihds ar tehwu ap winnas gultu raudajam! Bet winna gulleja meerâ, winnas a zis valifke faufas, kamehr aisslehdjahs un nefad wairs ne atwehrahs. Sinnams, nu winna skattahs zittadu gaisimu, ne kâ mehs. — Deews! meelo winnas dwehfeli!)

17) Kad deenest-meita zuhkas snukki ehdoht, tad ta dauds traufus faplehfchoht. Now ta teesa, bet ta: kad winna kâ zuhka usweddahs un va traukeem maifahs, tad tas noteek. (Tapehz naw pareisi, kad fainneeki un fungi to kalponi, kas kahdu gabbalinu no zuhkas snukka ehdu, tuhlin par leelu traufu-plehseju turr. Sinnams, kam ar traukeem dauds ja-krahmejahs, tas bes sadansishanas ne paleek. Bet tahdi fainneeki i'n fungi paschi naw freeiti, kas sawu gruhti strahdadamu kalpu allasch sunni, un ne apdohma, ka labs wahres atrohd labbu weetu.)

18) Kad no farwas kahsu maises kahdu gabbalinn weenadi paglabba joht, tam maiise nefad ne truhfst. Kur tam lai maiise peetriuhfst, kas to arween glabba? (Tur klahrt tahds maises kummosinch irr preeziga peeminna no tahs jaukas kahsu-deenas. Tapehz, ja tew tahds kummosinch irr mahja un tew usnabk tahds brihdis, kad behdu maiise ja-ehd, tad paskattees us to kummosinu kahsa-maises; warr buht, ka tad tawas firds-fahpes pahrees. Ja ar wissu sawu mantu, kas tew laulibas eesahkumâ, warr buht, bija, ta darris, kâ ar to maises kummosu, tad wehl firmâ wezzumâ par to preezasees.)

19) Kad sawu naudu ar uhdeni nomasgajoht im sahli ar maiise klahrt preelekoht, tad tauni zilweki tai ne peeteekoht. Ak zf daschs jaw sawu naudinu nomasgaja un aissmasgaja ar kappeju, wihsli un brandwihsli, schihm famasgahm wehl peemesdams baltu maiist un gahrdus zeppeschus, un reds, tauni zilweki winnam itt weegli peetifke, eebahse rohku fullite un beidsamu graffi iswilke. (Bet tu, kas turrees pee farwa tihra, skaidra un wesseliga uhdens un pee sahls un maises, tu prohti gudri sawu naudinu masgaht. Tapehz

jaw wissi frohdsineeki scho padohmu eenihst un safka, fa tas eschoht gluschi melli un neeki ween, tapehz fa winneem patihk buht par masgatajeem, weenu mehru pafkat ohtru eeleet un tad ar dubbultu frihtu usrafstiht.

20) Tas behrns, fo skaistuna deht usteizohrt un flawejoht tas drihs mirstoht. Sinnams, fa mirst, bet, prohti, tik tas ween, kas pee winna flawejams un teizams. (Te nomirst winna nesamaitata firds un labs tikkums zaur to neleetibu, kas zaur leelu flawu un teikschau winnam kahpe galwa. Tad pee winna wairak nekas ne paleek, fa tik ahriki azzis usmest; un kam tahds behrns irr, tas to tik warr usskattiht, fa dshwu lihki, no furra tas behrnibas gars isbehdsis.)

21) Weesim buhs to maires kummosu, fo tam preefschâ leef, libds pehdigam kummosam apehest; ja to ne darra, tad winnain buhschoht sohbi fabveht. Nu sinnams, fqs ais leeka kauna fo atstahj, jebchu tam wehl ehst gribbahs, tas gan fo juht sawâ mutte, kas drihs tikpatt irr, fa sohbu sahpes. (Echo padohmu gan kahds dewigs zilweku draugs buhs isdohmajis us to, lai weesi ne waisag tik dauds skubbinah, ehst,zik winna firds fanemin. Stahstischu, fa kahdam issalkuscham frohderam stihbi mogahjahs. Winsch eegahje kahdâ mahjâ, kur wissi mahjaslaudis patlabban wakkarinu ehde. „Labbwakkar!“ „Paldees! Woi jums ne patihk ar mums lihds ehst?“ „Pateizohs sumtahrt par labbu firdi!“ Prohti, winsch ne gribbeja tik ahtri doht manniht, kahdâ nohte bija. Tapehz nofehdahs pee frahfs un dohmaja sawâ prahstâ ta: „fad tik nu wehl weenreis kahds manni usazinatu, tad es gan sumatu, kas jadarra.“ Bet, ahu! neweens wairs to ne darrija; wissi ehde klusinam un muddigi. Ko nu darriht? Ehdeens ik azzunirkli gabje inasumâ un frohdera ehst-gribbe wairunâ un winsch schehlojahs ween, fa multiski darrijis. Kad nu wissi zitti padohmi bija welsi, tad winsch tak sumaja palihdsetees. Winsch peewi kahs lehntum pee galda flaht un gohdigi un kaunigi waizaja, kas tas tahds wahrds bijis, fo schee wehl teikuschi winnam pa durruim

eenahkoht? Namina-tehws, brihtim apdohmajis, fazzijs: „es prassiju: woi jums ne patihkoht ar mums wakkarinu ehst?“ Us to schis: „Nu, kad tas ta bija, fo tad es gaidu!“ Winsch tuhlin sehdahs pee galda flaht un palihdseja ehst libds beidsamam kummosam.)

22) Kas sawu apgehrbu lahpa, kad tas jaw meesai uswilks, tad waijagoht lahpitajam kaut fo mutte neint. Sinnams, labba leeta gan, schahs eeraddums; jo tad ar neleetigahim walodahm ne aiskawesi darbu. (Labbi buhtu, kad wissahm pafaku kullehm ta ihstenâ laikâ warretu mutti aibahst. Bet ja patte tava meesa eeplihfuse un ta jalahpa, tad arri ne kaw:jees mutte neint — daktera sahles: schahs neween mutte nemm, bet norihi arr schigli dibbenâ un es few no firds wehlu atwesselotes!)

23) Sudmallâ sagta maifa saite ahrstejoht kakla-sahpes. Sinnams, tad maifa kaklam pa to starpu, famehr zittu fai ti dabbu, now nekahdas sahpes. Daschâ sudmallâ teek wehl wairak sagts, ne fa tik maifa saite ween un zaur scho saghschanu jaw dascham stipras kaklu sahpes zehlahs, bet maifa saite tur neko ne palihdseja. Comehr, lai gan maifa saite irr mass neeks ween kad tu to nosohds, tad jaw effi serwi lizzis aprakstiht tanni grahamatâ kur tee peesihmeti, kam garri naggi. Ur to arri effi to pirmu sohli us karrata-wahm labbi trahpijis. Pee karratawahm, tur, sinnams, beidsahs wissas kakla-sahpes, un luht, sudmallâ saiti nosagdams, to zettu labbi warr eesahkt.

24) Kad no istabas grihdas skabargi atlezz, tad sweschi weesi buhschoht. Tohs sweschi weesius dabbu rohkâ grihdu berschoht, woi pehdâ ar bassahm kahjahn staigajoht.

Kur no grihdas skabargi atlezz, tur dauds to grihdu mihda, prohti, ne mahju laudis ween, bet arri sweschi. Daschi laudis, itt labbi prohti sawu grihdu no skabargeem aissargaht; prohti, winni gadda-laitâ istabu nemas ne slauka un grihdu ne bersch, bet wissam, kas tur peelihp, leef gruntigi pee-augt flaht, ta, fa daschureis

arrama kahrtä suhdu sakrahjabs un drohschi war-retu kartuppelus dehstikt, ja jumts un greesti ne buhtu wirfi. Ne fenn nogahju pee tahda sawa nahburga un to usrunnaju ta: „Kaimir, juhs gan labbibu kultat istabâ?“ Ak tu brahlift! kahds pikts wisch palifke! Wisch ka pehr-kons atbrehze: „Woi tad juhs akli effat, ka ne redsat, kahdi semmi greesti mums, kur jaw wiss-ihfakais spriggutis galwu dausitu. Nedseet, juhsu galwa jaw durrabs pee wehrbalka.“ Nu, mi, dohmajju sawâ prahtha, kahda leela nelajme tad ta irr, kahd nahburgi weens ohtram fo pa-mahza. Un luhk sché, jaw ohträ deenâ istaba tifke istihrita un no ta laika ik neddelâs.)

(Turplikam wairat.)

Teesas fluddinachana.

Us pawehleschanu tahs Beiseriftas Majesteetes, ta Patwaldineka wissas Kreewu Walsts ic. ic. ic., tehp no Meschohtnes pagasta teesas wissi tee, kam kahdas taifnas parradu prassishanas buhtu pee ta nomir,

rufcha Meschohtnes saimneela Gedder Padegge no Krausburb-Padeggu mahjam, par kurra mantu par-radu dehl konkurse spreesta, zaur scho usainzinati, diwu mehneshu starvâ, probti lichs 5tu Webruat s. g., kas par to weenigu un ischleghschanas terminu nolisits, pee schihs pagasta teesas ar sawahm prassishanahm un peerahdischanahm peeteiktees; jo wehlak neweenu wairs ne klausih. To buhs wehrâ likt! Meschohtnes pagasta teesa, 4ta Dezember 1842.

(L. S.) ††† Zehkab Kruhmin, pagasta wezzakais.
(Nr. 122.) C. H. Klapper, pagasta teesas frihweris.

Zittas fluddinachana.

Edohles muischaßwaldischana gribb masas wehja-suddallas likt buhweht, un usaizina tohs, kam scho buhweschana patiltu usnemt, vee laika Edohles mui-schâ peeteiktees. Oselsi un lohkus dohd muischa, ir darbineekus, ja pagehr.

Naudas, labbibas un prezzu tîrgus us plazzi. Rihgå, tannî 4ta Janwar 1843.

	Sudraba naudâ.	Rb.	Kp.
I jaune dahlberis	geldeja	I	33
I puhrs rudsu	tappe mafsahts ar	I	30
I — kweeschu		2	40
I — meeschur		I	
I — meeschu-putrainu		I	50
I — ausu		70	
I — kweeschu-miltu		3	
I — bibdeletu rudsu-miltu		2	
I — rupju rudsu-miltu		I	35
I — firnu		I	50
I — linnu-sehklas		2	50
I — kannepu-sehklas		I	50
I — kimmeneu		5	

	Sudraba naudâ.	Rb.	Kp.
I pohds kannepu	tappe mafsahts ar	I	—
I — linnu labbakas surtes		2	—
I — — fluktakas surtes		I	80
I — tabaka			65
I — dselses			75
I — sweesta			2 50
I — muzzza filku, preeschu muzzâ		7	—
I — — wihschnu muzzâ		7	25
I — farkanas fahls		7	—
I — rupjas leddainas fahls		6	—
I — rupjas baltas fahls		4	40
I — simalkas fahls		4	10

Brih w drifke ht.

Mo juhrmallas gubernementu augstas waldischanas pusses: Waldischanas-rahts A. Veitler.